

kirjaamo@lvm.fi
liikennekaari@lvm.fi

Viite Lausuntopyyntöne 27.4.2017, LVM/905/03/2017

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Lakiluonnos nähdään parannuksen nykytilanteeseen ja mahdollistaa asioiden tekemistä nykyistä tehokkaammin.

Sähköisiä rekistereitä kehittämällä pystytään tehostamaan toimintaa henkilö-, yritys- ja hallintotasolla. Rekistereiden tehokkaampi hyödyntäminen hallitusti tietoturva ja liikesalaisuusasiat huomioiden koetaan tärkeäksi. Rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain (1664/2009) muutoksessa mahdollisesti tapahtuva olemassa olevien rekisteritietojen siirtäminen yritysten omaan käyttöön tulee varmistaa. Esimerkiksi liikenneturvallisuustehtäviin liittyvät kelpoisuustiedot eivät saa kadota kelpoisuusvaatimusten jäädessä lakitasolta pois. Mikäli näitä samanaikaisesti vaaditaan esimerkiksi Liikenneviraston tai Liikenteen turvallisuusviraston toimesta muutoin ylläpidettäviksi.

Rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain (1664/2009) muutoksesta aiheutuvat määräys- ja ohjeluutostarpeet on huomioitava Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston oikein mitoitetuilla resursseilla. Tehtävien siirtyessä ja uusia syntyessä hallinnon alemmalle tasolle, on huolehdittava osaamisesta ja päätöksentekokyvystä. Riippumattoman, puolueettoman ja tehokkaan toiminnan varmistamiseksi, molempien tahojen osaamista tulee vahvistaa ja ohjata toimintaa oikein kohdistetuilla mittareilla.

Nykyisin Liikenneviraston ja Liikenteenturvallisuusviraston vastuulla olevien asioiden käsittelyyn voidaan käyttää tehottomastikin ulkopuolisia tahoja. Lisäys viranomaisen mahdollisuudesta käyttää valvontatehtävissä ulkopuolista asiantuntijaa tai palveluntuottajaa tulee rajoittua sellaisiin tehtäviin joita se ei itse luotettavasti ja tehokkaasti pysty hoitamaan. Viranomaisen on rekrytoinneissa ja työntekijöiden koulutuksessa huolehdittava henkilöstön riittävän ajan- ja tehtävänmukaisesta vastuualueen erityisosaamisesta. Muutoin luottamus ja riippumattomuus viranomaistointaan voi kyseenalaistua.

Lakimuutoksessa jää epäselväksi miten varmistetaan sääntelyn keventyminen todellisuudessa. Siirrettäessä lakitasolla esitettyjä asioita Liikenneviraston ja liikenteen turvallisuusviraston toimivaltaan voi tosiasiallisena seurauksena olla nykyistä tiukemmat vaatimukset. Muutostilanteessa on huolehdittava, että

radanpidon kustannuksia ei kasva uusilla entistä tiukemmilla vaatimuksilla perustelematta, vaikutuksia arvioimatta ja alan toimijoita kuulematta.

Lakimuutoksen viemiseksi hallitusti läpi tarvitaan riittävästi aikaa. Esimerkiksi palvelutuottajan toiminnan jatkuvuuteen kannalta sen pitäisi tietää vuotta ennen Liikenneviraston turvallisuusjohtamisjärjestelmään liittyvät uudet vaatimukset, jotta sen on mahdollista laatia turvallisuusjohtamisjärjestelmään linkittyvät prosessikuvaukset tarvittavien tietojärjestelmämuutosten tekemiseksi. Muutokset voi johtaa kokonaan uusien tietojärjestelmien hankintaan. Jos palvelutuottaja saa Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston vaatimukset tietoonsa vasta vuoden 2018 aikana, niin syntyy ilmeinen riski, että palvelutuottajat eivät pysty täyttämään vaatimuksia heti vanhan kelpoisuuslain kumoutuessa uuden liikennepalvelulain voimaan astuessa kesällä 2018.

Liikenneviraston ja palvelutuottajien sopimukset mahdollistavat raskaat sakot palveluntuottajan laiminlyödessä tilaajan vaatimukset. Viimeaikoina Liikennevirasto on entistä aktiivisemmin myös käyttänyt palveluntuottajan sakotusmahdollisuutta. Palveluntuottajan liiketoiminnan jatkuvuusriskit liittyvät näihin sanktioihin. Hallinnon ja valtion omistuksessa olevien yhtiöiden on huolehdittava, että palveluntuottajien sanktiot ja bonukset ovat symmetriassa toisiinsa. Jos sanktion riski koetaan selvästi suuremmaksi kuin bonuksen ja osittain hallitsemattomaksi, johtaa se hallitsemattomaan palvelutuotteen hinnan nousuun.

Ystävällisin terveisin

Destia Rail Oy

Mikko Mäkelä
Toimitusjohtaja